

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 „
Helyben háshoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 „
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és kedd utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéréseinek visszafordítását vagy megválaszolását nem vállaljuk.

Előzetesek és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A nemzetiségi program revíziója.

(—a.) A nemzetiségi elemek a választások óta megcsendesedtek. Amilyen hangosak voltak azelőtt idebent és a külföldön, éppen olyan csendesek lettek azóta. A választás eredménye megdöbentette őket. A hajdan erős és hangos nemzetiségi pártból nyolc ember maradt meg, ezek is a párt csendesebb elemeihez tartoznak. Eleinte keserves panaszkodásban törtek ki, elárasztották panaszukkal a külföldi sajtót, de azóta, most már hónapok óta nagy csendesség ütötte fel közöttük tanyáját. Vajjon mit jelent ez?

Kettős magyarázat kínálkozik az utolsó napok eseményeiből. Egyik a románok budapesti lapjának, a Luptának nagy feltűnést keltő cikke, mely arról szól, hogy a nemzetiségi párt programját revideálni kell.

Nem tudjuk, milyen körök sugallták a Lupta cikkét s így nem tudjuk azt sem, milyen jelentőséget kell tulajdonítani annak.

Ha román nemzetiségi körökből származott az, akkor örvendenünk kell rajta s kiindulási pontja lehet az annyira óhajtott nemzetiségi békének.

Ennek a cikknek ugyanis az a tenorja, hogy az 1868-iki, az 1871-iki, az 1881-iki nemzetiségi programok abból a téves feltételezésből indultak ki, hogy az 1867-iki kiegyezés ideiglenes s nem tekintették azt megváltoztathatatlannak alap törvénynek. Most már azonban csaknem félszázad múlt el a kiegyezés óta, arra a meggyőződésre kell jutnunk, — írja a Lupta cikke — hogy ennek a viszonynak a megváltoztatása merő ábránd.

A nemzetiségi programnak a megvalósítása ennél fogva teljesen ki van zárva, mert e program követelése, így Erdély autonómiája, a román nyelvnek hivatalos nyelvvé való bevezetése parlamentális úton meg nem valósítható, már csak azért sem, mert e követeléseket az ország minden népe joggal tekintheti elene irányuló követelésnek. Nem is lehet tehát csodálkozni azon, hogy e program alapján helyzetünk egy lépéssel sem haladt előre, sőt inkább rosszabbodott, aminek ismételt is maga a program az oka. Ily körülmények között nem marad egyéb hátra, mint hogy az egész programot revízió alá vegyük és demokratikus alapra helyezzük.

Kár, hogy a nemzetiségi politikusok csak most jutottak el ide; de jobb későn,

mint soha. Ha ez a vallomásuk őszinte, akkor könnyen megérthetjük egymást, mert a számottevő magyar államférfiak és politikusok közül eszeágában sincs senkinek sem a nemzetiségek elnyomása, nyelvüknek, intézményeiknek kiirtása. A józan magyar politika csak arra törekszik, hogy a nemzetiségek őszinte, hű polgárai legyenek a magyar államnak. Ha tehát azért csendesedtek el a nemzetiségi politikusok, hogy ezalatt végzetes tévedésüket belátva, az új alapon új programot dolgozzanak ki, akkor hallgatásuk indokolt, mert a komoly munkához csend való, nem láрма.

De a fáma más magyarázatát adja az ő feltűnő hallgatásuknak. Azt rebesgetik ugyanis, hogy a nemzetiségek Bécs közvetítésével tárgyalnak a magyar kormánykörökkel. E tárgyalások hír szerint eredményre is vezettek s ennek következtében a nemzetiségi képviselők be is fognak lépni a kormány pártjába.

Ezen állítólagos paktum szerint a kormány velük szemben nem hajtja végre — illetőleg csak nagyon enyhén hajtja végre — az Apponyi-féle iskolai törvényeket, az Apponyi-féle sokat szellőztetett hitoktatási rendeletet tisztelettel félreteszik, — nemzetiségi izgatók ellen fo-

Modern butorok ■ 54 LUKÁCS NÁNDOR-nál Rákóci-ut 8. sz. ■

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Elseje.

— Irta: Woman. —

Az asszony a kanapé sarkában huzódott meg. Mellette kis fia rugdalózott, nevetgált. Az ember a hus- és fűszerkönyvet számolta. Ujra meg újra kezdte. Aztán az előtte fekvő pénz kezdte remegő kezekkel szétosztani.

A kályha nehéz szagot gőzölgött ki, az olcsó szén kellemetlen gázát.

— Két korona huszonkét fillérrel adósok maradunk, — szólalt meg az ember.

Szavai nehezen törtek utat a sűrű levegőben.

— Csak nem teszem neveltségessé magam azzal, hogy két koronával adós maradjak, felelte az asszony.

— De ha nem fizethetünk többet. Megmondtam elsején, hogy a számláknak nem szabad az ötven koronát meghaladniok. Elmegy

és fizet, két korona huszonkét fillérrel adós marad.

— Én, én megyek? — válaszolt hirtelen az asszony. — Hogy én álljak meg az előtt a senki előtt és én kuncsogjak nála két koronáért? Én? Hogy gondold ezt? Hisz kiégne a szemem. Két koronával, két rongyos koronával maradjak adós? Te, hisz az utolsó napszámos, az utolsó utcaseprő felesége se tenné meg. Ha husz korona lenne, ha harminc vagy negyven, de két korona... két koronáért alázokdjam?

— Nem, ezt nem éred meg.

A férfinak égett a két szeme, de hideg közönyös hangon mondta:

— Dehogyan nem. El fog menni.

Az asszony nem felelt. Végre a férfi megunt a szótlanyságot, újra kezdte:

— Igen, mondtam már elégszer, hogy takarékoskodni kell.

— Takarékoskodni? mondta az asszony előre hajolva az ura arcába nézve. Hát lehet még jobban takarékoskodni? Az már nem takarékoskodás lesz, hanem koplalás. Nézd át ezt a könyvet. Találsz-e egyetlen tételt, amire nem

lett volna szükség? Aztán ebben a hónapban fát is vettünk az üzletből. Az is kitesz több mint egy koronát. Meg jól tudod, hogy mindennek emelik az árát. Mit akarsz hát tőlem.

— En semmit sem akarok. En csak azt akarom, hogy érts meg már egyszer, hogy egy fillérrel sem költethetünk többet háztartásra ötven koronánál. Nem lehet.

— Sajnálom. En nem tudom ezt a csudát megcsinálni. Nekem vagy adj többet, vagy nem törődöm semmivel.

— Ez maga. Ismerem már ezt. Nem törődik semmivel. Tehetek én róla? Honnan vegyek többet? Lopjak? Hát nem fűz, nem fűz. Legfeljebb éhen halunk. Nem olyan nagyon rőzsás az életem, hogy valami nagyon sajnálkoznom itthagyni.

Elhallgatott. Odakünn leszállt a korai est és a sötétségből sűrű pászmákat eregetett a szénszagu szobába. Az asszony sápadt arccal nézett a sötétségbe, amelyből észrevétlen bontakozott ki Gonda asszony árnyalakja. Teste könnyekkel kevert sóhaj. Rettenítő sápadt arcát vigasztalan éjszakákba belezokogott sirásban

KOBRAK cipőkülönlegességek raktára novembertől

RAKÓCI-UT. VEISZLOVITS-HÁZ. Telefon: 847. szám.

lyamatban levő pereket beszüntelik, — ahol nemzetiségi vidéken a kincstárnak birtoka van, ott parcellázás vagy bérlet által segítenek a népen stb., stb.

Az ó-szabadelvű kormányok idejéből tudjuk a kormányról is, meg a nemzetiségekről is, hogy valóban ilyenformán szoktak titokban paktálni egymással. És bizony-bizony az országnak sok javát és jogát elpaktálták — minden, de minden eredmény nélkül. Sőt dacára a folytonos paktálásnak, egyre türethetlenebbek lettek a nemzetiségi viszonyok. Éppen azért nem szeretnénk, ha megint efféle titkos paktálásokat kezdenének.

A félhivatalos közlemények tagadják is e paktum-hireket s minden alap nélkül szökölködőknek mondják azokat. Nincs is helye semmiféle titkos paktumnak. Ha akarnak valamit, tegyék azt nyíltan, az ország színe előtt, a törvényhozás házában.

A kormány tagjainak az országgyűlés hozzájárulása nélkül nincs joguk elaludni semmit az ország javaiból vagy törvényeiből.

Korántsem mondjuk evvel azt, hogy mereven elzárkózzunk a nemzetiségekkel szemben minden engedmény elől. Ami méltányos, meg kell nekik adni, de nem titokban, hanem nyíltan.

Ezért sajnáljuk, hogy a horvát paktálásban is sok a titkolózás, ami pedig nyílt dolog, az nem valami bizalmat keltő. Kormányunk Tomasics bánt bizonyára a leghivebb unionistának vélte, kétségtelenül ezért állította Horvát- és Szlavon országok élére. A bánnak Karácsonyi által oly alaposan megcáfolt könyvéből kitűnt, hogy ő is a horvát ábrán-

dok világában él, a horvát államjog hóbortját kergeti, külön horvát állampolgárságról beszél, horvát koronázásról álmodozik. Ez bizony nem sokat különbözik Supiló politikájától. Legfeljebb abban, hogy nyíltan nem beszél Nagy-Horvátországról, Szerbiával nem konspirál, meg hogy nagyobb árt szab az unióhoz való hűségének. De ha az uniót így értelmezik Tomasicsék, akkor nem kérünk az ő hűségük támogatásukból.

Itt az ideje, hogy a horvátokkal szemben is tisztázzuk végrevalahára a helyzetet. Inkább kevesebb támogatója legyen az uniónak, de azoknak a hűségéhez ne férjen aztán semmi kétség.

A hadügyi budget.

A magyar delegáció hadügyi albizottisága tegnap délelőtt 10 órakor Zichy Ágost gróf elnöklésével ülést tartott és megkezdte a közös hadügyi miniszter előterjesztéseinek részletes tárgyalását.

Jelen voltak a közös miniszterek közül Schönai báró közös hadügyi miniszter, Burián báró közös pénzügyminiszter, továbbá Montecuccoli gróf tengerészeti parancsnok, a magyar kormány részéről pedig Khuen Héderváry Károly gróf miniszterelnök, Lukács László pénzügyminiszter, Hazai Samu honvédelmi miniszter és Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter.

Az első határozatnál, amely a hadsereg elhelyezéséről szól, az albizottság a határozat megújítását határozta el.

A második határozatnál, amely a pótlóvak beszerzésére vonatkozik, Miklós Ödön megjegyzi, hogy Magyarországon, ahol a lótenyésztés a hadügyi kincstár szükséglete érdekében van tervezve, a lótenyésztés szempontjából bizonyos méretű visszaesés tapasztalható.

Schönai báró közös hadügyi miniszter kijelenti, hogy e tekintetben a pótlóvazási főfelügyelőök fogják a szakszerű felvilágosítást megadni.

Elnök erre kijelenti, hogy a határozat hozatala a felvilágosítás megadásáig felfüggesztetk.

A harmadik határozatnál, mely a magyar iparnak a hadsereg részére történő szállításokban való részesedésére vonatkozik, Hegedüs Lóránt előadó megjegyzi, hogy az osztrák delegációnak a karintiai malmokra vonatkozó határozata tekintetében a közös hadügyi miniszterrel azt a felvilágosítást nyerte, hogy a közös hadügyi miniszterium, dacára ezen osztrák határozatnak, ez irányban intézkedést nem tesz, hanem utasította úgy a karintiai, mint a többi helyőrségeket, hogy a territorialement legközelebb eső beszerzési forrásokat használják, míg, ha nem lehetséges, akkor menjenek tovább. Abba, hogy a karintiai malmoknak monopólium adassék, bele nem megy. Kéri a határozat fenntartását.

Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter előadja, hogy a közös hadügyi miniszterium és a kereskedelmi miniszterium között 1906 november 29-én létrejött egyezmény lényeges pontja az, hogy a hadügyi miniszterium az egyes szállításokra vonatkozó beszerzéseket, megrendeléseket a kereskedelmi miniszterrel közli, aki ellenőrzi azt, vajjon a kvóta arányában történtek-e.

A kereskedelmi miniszterium ebből kifolyólag kimutatást terjesztett az albizottság elé, amelyet a közös hadügyi miniszter a válaszokra vonatkozó füzetben tett közzé. A magyar kormány mindig azt az álláspontot foglalta el, hogy a munkabérek betudandók az osztrák kvótába.

A közös hadügyi miniszterium kijelentette, hogy méltányosnak tartja, hogy az osztrák kormány ez ellen folyton tiltakozik. Ez most is kontroverz kérdés marad. Konstatálja, hogy a közös hadügyi miniszterium megrendeléseit, eltekintve az említett kontroverz kérdéstől, meglehetősen a kvóta arányában történnek. Csupán az új hajók építésére fordított 35 milliós megrendelésnél konstatálhatjuk, hogy Magyarország részesedése semmi.

Heltay Ferenc, Apponyi Albert gróf, Kossuth Ferenc felszólalásai után az ülést elhalasztották.

fürösztí. Lehelletétől megdermednek a szívek és megkövesednek az ölelésre nyílt karok. A szikár rémalak nyult, nyult előre. Szemből fekete gyász integetett ki és két súlyos öklét rányomta az asszony fejére. Az meggörnyedt, összeroppant, összeesett, a két halántékából tűzkigyó tekerődött az agyán és gondolatai mint apró, mérgezett török furódtak szívébe.

— Ötven korona, — gondolta — ebből élünk egy hónapig? Ötven korona! Eenyiből legyen minden? Es még én vagyok a hibás? Még én nem takarékoskodom? Jól van. Nem fogok tőzni. Nem fogok. De hát meddig fog még ez tartani? Hisz nem lehet ezt kibírni. Micsoda élet, micsoda nyomorúság!

Lassanként elöntötte hosszu éveknél letagadott titkolt könyvekbe fúló keserűsége. Rázdultak a be nem váltott remények, eloglalt vágyak, átkinlódott esztendőik elképzelt és nyomorúságba belehalt szépségei, örömeik, amelyeknek biborát ellopta a fakó szegénység. Ajkára tódult egyszerre minden, ami lehetett volna és nem lett. Kifakadt lelkének feneketlen gyűlölete, amit egy ismeretlen rettenetes hatalom ellen érzett, aki ráfeküdt mellükre és borzasztó öleléssel szoritotta őket magához és szívta-szívta fiatal testükből az életerőt. Ez a rém, akivel nem lehet szemtől-szembe állni, aki mindig orozva settenkedik, a kulcslyukon lopódzik be, mikor pedig benn van, úgy megnő, mint egy óriás kigyó. Mégis testetlen, ezt nem lehet felelősségre vonni. De itt az ura...

Erezte ugyan lelke legmélyében, hogy ő nem tehet róla, de kellett valaki, kellett a kintől számon akart kérni mindent. Kínzta hát az emberét.

— Meguntam már ezt. Erted, elég volt. Add vissza az ifjúságomat, a rajongásomat, kincses álmaimat, fakadó reményeim. Add vissza két báronyos, fehér lány kezemet, amely nézd, hogy kivörösödött melletted a munkától. Add vissza karcsu, sugár derekam, amelyik meggörnyedt. Add vissza homlokom gondtalan simaságát. Add vissza minden örömet, amit te elraboltál tőlem és nem adtál cserébe mást, csak könnyet, csak rosszagu szegénységet.

Tűztele a saját hangja, jól esett neki a lelke terhére odadobni a férfinék.

— Nézz meg más asszonyokat. Nézd meg Németinét az udvarban, nézd meg Szabónét, néz meg akárki mást. Hogy járnak azok, hogy öltöznek. Hisz még a cselédjük is különb mint én. Pedig mivel többek nálam. Annyi eszük van, hogy a Margit krémet meg tudják különböztetni a Gyöngyvirág pudertől. Én, én örölem meg az agyamat azzal a gondolattal, hogy a husszámla csak tizenkét korona lehet. Belefáradtam, nem bírom tovább.

— Te beszélsz így? Te? Nem elégtétel nekem az a tudat, hogy azok viselhetnek selyemrongyot, amennyit akarnak, de el fog mulni mind azoknak megfakult foszlányaival, de te fölöttük állsz, élni fogsz mindig.

— Köszönöm. Megelégteltem már ezt. El-

teltem a jövő álmaival, mert fölkapok az állam mellettük. Ma adj mindent nekem, ma kell minden. Nem kellene járatlan külön utak, véresre sebzik a lábam.

Szép, széles virágos, sima utakon akarok járni, mint mások. Piros arccal ragyogó szemekkel és nem reszkette, hogy mi lesz holnap. Nekem ez kell. Erted, ez kell nekem, ezt add nekem, akarom...

— Mi lelt? Mit akarsz tőlem? Agyon akarsz gyötörni, kínozni? Nem elég, hogy járomba fogtam a lelkemet, hogy hitvány fillérekre váltom lelkem gyémántjait? Mit akarsz még tőlem? Azt akarod, hogy bevalljam milyen cudarnak érzem az életet, hogy elfáradtam én is, oda vagyok én is. Ezt akartad hallani? Megmondtam.

Már nem látták egymás arcát. Elborította őket a sötétség. A gyerek elaludt. Az asszony gyöngéden csuszatta odébb és fölkel. Lassan botorkált, ide-oda a szobában. Keresgált asztalon, szekrényen, ablakon. Tapogatózott, de nem talált egy szál gyujtót, nem tudott világosságot csinálni.

— Mikor lesz már vége ennek a sötétnek — kérdezte bizonytalan hangon az ember.

— Mit tudom én, — felelte az asszony. A gyerek mozgólódott és szeliden, későn, biztatón gügyögte:

— Edes anyám...

Haas Fülöp és Fiai

Nagyvárad cs. és kir. szab. szőnyeg és
:: butorszövet gyárosok, ::

== magyar királyi udvari szállítók ==

Rákóczi-ut, Rimanóczy-palota.

Az őszi idény megérkezésével a t. c. közönség szíves figyelmébe ajánljuk most érkezett szőnyegek, butorszövetek, ablakvédők, utazótakarók, függönyök, asztalterítők, storok.

Valódi keleti szőnyegek, perzsa, indus és smyrna minőségben

igen jutányos áron. Nagy választékban raktárunkon a „Haas“-féle Agra és csomózott szőnyegek legjobbaknak vannak elismerve. Varrott paplanokban, gyapjútakarókban, lópokrócokban nagy raktár. Szabott árak.

Két petíció. A Kuria I. választási tanácsa tegnap foglalkozott a *bácsalmási* kerület megválasztott képviselője dr. *Szutrély* Lipót mandátuma ellet beadott petícióval. A Kuria elhatározta, hogy a kérvényben előadott érvénytelenségi okokra elrendeli a bizonyítást.

Ugyancsak tegnap tárgyalták a *sombori* petíció ügyét is. *Fernbach* Péter, a kisebbségben maradt Justh-párti jelölt petíciót adott be dr. *Konyovits* Dávid munkapárti képviselő ellen. A Kuria elrendelte a bizonyítási eljárást tiz relatív és hat abszolút semmiségi ok alapján, a melyben arról van szó, hogy a képviselő anyagi előnyöket ajánlott fel a választóknak.

Eltűnt járási irnok.

Mi történjék az állásával?

Évekkel ezelőtt nevezte ki *Glac* Antal főispán *Berczelly* Györgyöt Érmihályfalvára járási irnoknak. *Berczelly* mint főhadnagy lépett ki a katonaságtól és a jegyzői pályára készült. Addig míg valamelyik községben megválasztatja magát, ideiglenesen akarta az érmihályfalvai járási irnok állást elfoglalni. *Berczelly* és főszolgabírája, *Dobozy* Kálmán között állandó volt a huza-vona. *Dobozy* *Berczellyt* többször feljelentette az alispánhoz, hogy hivatali kötelességének nem felel meg pontosan, a hivatalát nem látogatja rendszeresen, stb. A feljelentésre *Berczellyt* felfüggesztették állásától és megindították ellene a fegyelmi vizsgálatot. A vizsgálatot már rég befejezte a fegyelmi választmány és ennek során *Berczellyt* állásába visszahelyezték, azonban 200 korona pénzbüntetésre ítélték.

Berczelly nem várta meg a választmány határozatát, hanem elköltözött Érmihályfalváról. Előbb a Hangyánál volt, mint könyvelő, később azonban, hogy mi történt vele, nem tudja Nagyváradon senkisé.

A fegyelmi választmány határozatát nem tudták részére kézbesíteni. Időközben *Dobozy* Kálmán főszolgabíró is visszahelyezte a fegyelmi választmány az állásába. Hogy pedig a két tisztviselő ne legyen egy hivatalban, a főispán *Berczellyt* *Tenkére* helyezték át. Az át-helyező végzést szintén nem tudták *Berczellynek* kézbesíteni. A tenkei járási irnok állást ideiglenesen töltötte be helyettesessel a főispán.

Az ügy rendkívül hosszú ideig húzódván, az alispán határozatot adott ki, melynek értelmében, ha *Berczelly* október 1 ig nem foglalja el állását, úgy azt be fogják tölteni véglegesen. Ez a határozat is kézbesítetlenül került vissza az alispáni hivatalhoz.

Ekkor az a hír terjedt el, hogy *Berczelly* Budapesten tartózkodik. Megindult a nyomozás a fővárosban is, eredménytelenül. A fővárosban sem tudnak *Berczelly* Györgyről semmit.

Az alispáni hivatalnál most nem tudják

mit csináljanak a *Berczelly* állásával. Betölteni nem lehet, mert a határozat nem jogerős. A betöltésre pedig szükség volna, mert a mostani állapotok hátrányára vannak a hivataloknak.

Értesülésünk szerint *Berczelly* részére ügyészt fognak kinevezni s ez fogja képviselni a távollevő érdekeit.

Mi a vallása?

K. dves felelős Szerkesztő Ur!

Bocsánatot kell kérnem és pirulnom kell. Ne csodálkozzék, ha innen a szomszéd asztaltól levélben diskurálok önnel. De, mint említem, pirulnom kell és ezt csak hadd végezze el helyettem a papir, ha tudja.

Ön felszólított, hogy írjak egy jogi érvektől duzzadó cikket dr. *Várady* Zsigmond ur és a páholy ama tervével szemben, hogy a tanukihallgatások alkalmával a felek vallását ne kelljen kérdezni. En ezt meg is ígértem. Es most — oh minő szegény! — kénytelen vagyok bevállani, hogy az ön szeretetreméltó felhívásának nem tudok eleget tenni, sőt ígéretemet is meg kell szegnem.

Uram! Főszerkesztő uram! Itéljen el, sujtson le, de én nem tehetek másként. Dr. *Várady* Zsigmond urnak és a többi páholytestvéreknek tökéletesen igazuk van.

Mi a tatárnak firtatják attól a szegény tanutól, hogy mi a vallása? Hátha zsidó talál lenni és ezzel nem akar dicsekedni? Minek annak a szegény zsidónak még több kellemetlenséget szerezni? Hiszen így is csupa gyötrelmet az életük Magyarországon. Még csak a papi földök nem övék — kivéve, ahol ők a haszonbérlet, mert ott félig már ők az urak a szekularizálódó birtokokon is. Tessék megnézni a csödbök rovatát. Valaki összeállította, hogy egy héten elrendelt csödbökben Magyarországon a hitelezők 5 millió korona erejéig károsodtak, a szegény csödbementek ennyivel gazdagodtak. Es ezeknek kilencvenkilenc százaléka zsidó. Szegények. Aztán a sajtó is övék, szegényeké. A hamis patikusok is közülük kerültek ki, szegények közül. Mire ezektől megkérdeznék, hogy mi a vallásuk? Igaza van dr. *Várady* Zsigmond testvérnek: nem kell kérdezni, ugys tudja mindenki. Igaz, van sok derék, becsületes izraelita polgártársunk, aki igazán becsülettel vallhatja magát Mózes igazi követőjének. De hát ezeket is jobb lesz a páholy izlése szerint átfarmálni: mert ezek még azt is megteszik, hogy — horrendum dietul — a keresztényekkel tartanak pozitív vallási kérdésekben! A szabadkőművesi testvériség mármaroszigeti elvei szerint átgymázott zsidóság kell ide, ettől pedig — ismételjük — teljesen fölösleges vallását kérdezni. Közismert dolgok bizonyítását a bíróság mellőzheti.

Tehát le a vallás utáni kérdezősködéssel! Kíméljük az egyéni érzékenységet és ne zudítsuk fel a közvéleményt azzal, hogy Magyarországon a bírásokodásnak egyharmada, vagy még több egy kicsi felekezetet szolgál ki.

A kellemetlen kérdéseket mellőznie kell. Ez követeli a humanizmus. Már pedig ha valaki azt kénytelen felelni arra a kérdésre, mi a vallása, hogy zsidó, hát ez gyakran kellemetlen. Nem kell senkinek kellemetlenkedni.

Sőt én még tovább megyek a tanuk jogos igényeinek megvédésében. Ha némelyeknek kellemetlen a kérdés, hogy

— *Mi a vallása?*

hát vannak még más kellemetlen kérdések is. Például:

— *Hogy hívják?*

Ezt a kérdést föltétlenül törleendőnek tartom a perrendtartásból. Könnyű erre a kérdésre azt felelni, hogy:

— Gróf Csekonic!

— Nagy István!

— Pityi Palkó!

De tessék elképzelni, hogy öntől azt kérdik, hogy hívják s erre önnek ezt kell felelnie:

— Kohn Jakab!

— Seifenstein Salamon!

— Berele Icig.

Hiszen ez még kegyetlenebb kérdés, mint az, hogy mi a vallása?

De menjünk tovább. A tanutól azt fogják ezután kérdezni, hogy:

— *Hány éves?*

Erre is vannak igen könnyű feleletek. Nőtlen ifju bűszkén odavágja:

— Huszonhat!

Fiatal leány szendén szepegi:

— Tizenhét leszek...

De tessék ismét elképzelni, hogy ön egy immár nem egészen ifju, de még magát föltétlenül bájosnak tartó hajadon, aki szelében hirdeti, hogy 20 és 30 év közt van, kacérul sejteni engedti, hogy közelebb a 20-hoz, s most a szigorú kérdésre ki kell vallania, hogy:

— Harminckilenc multam 11 és fél hónapja!

Modern emberhez illő eljárás ez? Nem, ezerszer nem! Ez kizsá, rabváltatás, ez maga a pellengér! El vele!

A következő kérdés.

— *Mi a foglalkozása?*

Ez is teljesen indokolatlan kíváncsiszkodás. Kinek mi köze ahhoz, foglalkozom-e én valamivel s ha igen, mivel? Aztán erre a kérdésre úgy sem felel mindenki őszintén. Mondta e már valaki ezt erre a kérdésre:

— Uzsorás!

— Hivatásos hamistanul!

— Zugirász!

— Revolverzsurnaliszta!

Ellenben így hangzik a válasz:

— Közgazdasági magántényező.

— Igazságügyi eljáró.

— Ügynöki irodatulajdonos.

— Egészen szabadon gondolkodó hírlapíró!

Ezek a kérdések mind föltétlenül eltörleendő, mert lényegtelenek és kellemetlenek. A tanuktól pedig csak lényeges és kellemes dolgokat szabad kérdeeni. Így kívánja ezt a humanizmus. Például ujabban meghonosították ezt a két lényeges kérdést:

— Iszik-e ön szeszes italokat?

(A mire minden őszinte vén alkoholista azt feleli: mértékkel! No persze, azt nem kérdik, mi az ő mértéke: a liter e, vagy a gyűszű?)

— Van-e anyajegy a testén?

Hasonló lényeges kérdésekként ajánlom ezeket:

— Hány órákor kél ön?

— Szokott-e dohányozni?

— Mi a véleménye a metángázmonopóliumról?

Továbbá a vallási stb. kellemetlen kérdések helyett a következő kellemes kérdések lennének fölteendő:

— Hogy tetszik lenni?

— Parancsol egy csésze teát hideg felvágottal?

— Szereti a sajtot?

Higgye el, kedves Szerkesztő ur, ezzel a modern és humanus kérdéses modorral teljesen kiirtjuk a hamis vallomásokot, még Mármaros-Szigetről is! Ez az igazi humanizmus, a nemes demokrácia!

Paróczay Mátyás

elsőrendű cipész üzlete

NAGYVÁRAD,

Nagy Sándor-utca 1. szám.

Egyéves önkéntes uraknak készítek lábbelit minden fegyvernemhez a legkényelmesebb kivitelben.

Rendelés szerint a legrövidebb készíti uri, női és gyermekeipőket

Vidéki megrendeléseknél elegendő egy használt cipő beküldése.

Hanem hát fura világot élünk. Aggódom, hogy ezeket a humánus javaslatokat a páholy nem fogja elfogadni. Hja, ma már a páholyokban sem lehet hiszni, ott is tért hódít a klerikalizmus... Erre való tekintettel egészen modern, üzleti alapra helyezkedem s befejezésül közvetítő indítványt tezek. Mar adjanak meg az eddigi reakciós kérdések, de egyúttal kiméjjük izraelita polgártáráink jogos érzékenységét is. Mondjuk ki tehát, hogy a tanuktól megkérdendő nevük, vallásuk, koruk stb. De:

1. 25. éven felüli hölgyektől ne kérdezzük, hány évesek,

2. zsidó tanuktól fő. és jószágvesztés törhe alatt tilos megkérdeni, mi a vallásuk?

*

UJDONSÁGOK.

A gyilkos leánya.

Bihardiószegen még élénk emlékezetben él Szabó István neve. Ez a név a múlt évben bejárta nemcsak Biharmegyét, de az egész országot. Nevezetességre pedig az által jutott, hogy Amerikában halálos ítéletet hajtottak végre rajta.

Ez a szerencsétlen ember nem volt megelégedve a hazájában kínálkozó keresettel, sok pénzre vágyott s kiment Amerikába. Az új világban remélt kincsek helyett a hóhér kezé fogadta Szabót.

Szabó gyilkosságba keveredett. Szerelmes lett az ottani kosztadónéjába, akinek ura volt s hogy megszabaduljon a férjtől, meggyilkolta. A hullát elrejtette. A gyilkosság napvilágra jött, Szabót halálra ítélték. Csaknem egy évig tartott, míg az ítéletet végrehajtották. E közben Szabó mindent megkísérelt, hogy megmeneküljön a halálos ítélettől. Hiába volt minden, Szabót kivégezték.

A kivégzett embernek *Bihardiószegen* felesége és négy gyermeke maradt. Ezek a gyermekek vásott, neveletlen rémek voltak a bihardiószegiekre. A hatóság egy gyermeket a menhelyben helyezte el, a többieket az anyjánál hagyta.

A gyermekek fenntartásáról az anya nem tudott gondoskodni s elhatározta, hogy a legidősebb gyermeket, Rózát, aki 1895-ben születet rokonuknál helyezze el. Sem az anyát, sem a gyermeket nem rémitette el Szabó István siralmas végzete, elhatározták, hogy a leányt Amerikába viszik s ott helyezik el.

Szabóné nagy keservesen összekuporgatott 125 koronát és azt leányának adta. A leányt egy épen Amerikába készülő ember gondjaira bízva, tegnap este utnak indította Amerika felé szerencsét próbálni.

Vajjon szerencsésebb lesz-e, mint az atyja volt?

* **A városatya-választások előkészítése.** A városatya-választások ügyében tegnap a munkapárt értekezletet tartott. Az értekezleten a szervezkedés módjait tárgyalták. Nyilvános határozatot egyáltalán nem hoztak.

* **Miskolczy főispán Belényben.** Miskolczy Ferenc dr főispán ugylátszik igen nagy erélyvel vette kezébe a megye iskola ügyeinek rendezését. Nem csak hivatalos rendeletek útján akarja ezt az igen fontos kultur ügyet rendezni, hanem fáradságot nem kímélve, személyesen is kiutazik a megye elhagyott vidékeire és ott személyesen akar meggyőződni az annyit emlegetett siralmas állapotokról. Így tegnap Belénybe utazott és az ottani tanfelügyelővel valamint több szakemberrel fog tárgyalni azokról a módosításokról amelyekkel rendezni lehetne a megyének emelgelhanyagoltabb ügyét. A főispán valószínűleg kedden fog visszatérni Nagyváradra.

* **Szacsavay vértanu emlékünnepe.** Október 24-én lesz 61. évfordulója Szacsavay Imre, Nagyvárad város első népképviselője kivégeztetésének. A vértanu halálának évfordulóját a nagyvárad Szacsavay-asztaltársaság kegyeletos emlékünnepelelyel üli meg, amelyre Nagyvárad város hazafias közönségét meghívja. Az ünnepély két napon át lesz és pedig a következő műsorral:

Október 24-én (hétfő) d. e. 9 órakor Szacsavay Imre emlékére gyász-istentisztelet a Szent László-templomban. A gyász-istentisztelet után a Szacsavay-szobor megkoszoruzása. Október 26-án (szerda) este 8 órakor a Szacsavay-asztaltársaság alkalmi összejövetele (társas vacsora étlap szerint) a Rimanóczy-vendéglőben (Körözs felől) lévő külön helyiségben.

* **Főlemelték a kamatlábat.** Az Osztrák-Magyar Bank főtanácsa, — mint Bécsből jelenti — tegnap délelőtt rendkívüli ülést tartott, amelyen elhatározták a kamatláb felemelését. A főtanács a kamatlábat az eddigi 4 százalék helyett ötre emelte fel. A bankkamatláb váratlan föl-emelése a budapesti pénzpiacon nagy nyugtalanságot keltett.

* **A városok és O. M. Bank.** Pécs városa felterjesztést intézett a magyar kormányhoz, amelyben a városok pénzügyi szükségletére nézve arra kéri a kormányt, hogy az Osztrák-Magyar-Bankkal oly megállapodást kössön, amely szerint az O. M. Bank kötelezettség 200 millió koronánévértékű s 4 százalékkal kamatozó községi (városi) kötvény kibocsátására, amelynek fele Magyarország városainak rendelkezésére bocsátassék, mindig névértéken. Pécs városa a felterjesztést pártolás céljából megküldötte Nagyvárad városának.

* **Ahol nem akarnak iskolát építeni.** A magyarországi főszolgabíró tegnap ismét panaszt adott be a közigazgatási bizottsághoz. E panaszban azt adja elő a főszolgabíró, hogy a közigazgatási bizottság már egy esetben elrendelte Kopacsél községének, miszerint községi iskolát állítson fel. A község a rendeletnek mind a mai napig nem tett eleget, sőt legutóbb már az ülés napirendjéről is levették azzal az indoklással, hogy minek építsen a község iskolát, mikor az állam amúgy is fog építeni. A főszolgabíró kéri a közigazgatási bizottságot, hogy kényszerítsék még egyszer a képviselőtestületet az iskola építésére, amit ha nem teljesítene, hogy alkalmazzák a törvény idevonatkozó intézkedéseit.

* **A hivatalos lapból.** A m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszter a békési főgimnázium látogatásával és a felügyelet gyakorlásával Vass Bertalan nagyvárad tanker. kir. főigazgatót bizta meg.

* **Eljegyzés.** Salamon Béla a városi vilamos vasut tisztviselője tegnap tartotta eljegyzését Grósz Rózsikával Budapesten.

* **A Szigligeti-Társaság könyvtárai.** A Szigligeti-Társaság tegnap kérvényt adott be a megyéhez. A Társaság anyagi támogatást kér a vármegyétől az iránt, hogy a vármegyében megindított könyvtárak felállítására iránti mozgalmá eredményre vezessen.

* **Ami nem volt a tervben.** Az általános csatornázás egyik fontos részlete a szentes viztartó telep, amelynek földmunkáját már megkezdték a micske-pusztán. A főmérnök előterjesztést tett a városi tanácshoz, hogy a munkálatok mellett egy kezelőépületre van szükség, mert ezek a fontos munkálatok állandó ellenőrzést kívánnak, továbbá szükség van egy zsilipházra, mert a telepkezelésnél állandóan ott fog lakni a zsilipőr. Ezek az építkezések ujadb 7070 koronát igényelnek, mivel a tervekbe nem lettek felvéve. Ugy látszik, a városi mérnöki hivatal hű követője akar lenni annak az építésnek, aki felépítette az emeletes házat s mikor a feljáró állványokat elbontották, vették észre, hogy az emeletre nincsen egyetlen lépcső sem, — mert a tervből kifelejtették.

* **Gyalogvashid építés — részletekben.** A napokban már megemlékeztünk az Ezredévi Emléktéren épült új vashidról s kifogásoltuk, hogy a vasrészeket szállító vasgyár és a város között felmerült kanapépőr miatt késleltetik a hid teljes befejezését. Egyben megemlékeztünk arról, hogy dacára, miszerint továbbra is vámoshid marad az új gyaloghid, nem gondoskodik a vámos részére épületről. Hogy milyen könnyelműen kezelnek Nagyvárad városnál egyes dolgokat, ez a hidépítés is teljes világításban bemutatja. Említett hírünk megjelenése után a legközelebbi tanács ülésen Rimler Károly polgármester felvetette a kérdést, hogy igaz, miszerint nem gondoskodtak az új hidnál vámbódéről s az illetékes tanács tagok beismerték, hogy bizony erről nem történt gondoskodás.

— Hát akkor soha sem nyitjuk már meg a hidat, — tört ki a polgármesterből az elégedetlenség.

De hát nemcsak a vámbódéről nem gondoskodott a város az új hidnál, hanem mintha csak részletekben építené azt a város, tegnap még más hínről is jelentést tett a mérnöki hivatal. Előterjesztette, hogy a hid Nagy-piac-tér felőli beton lábát aligha bírja ki a tavaszi jégzajlás s ezért szükséges, hogy a hid láb elé vasbeton jégtörőt építsenek, 2440 korona költséggel. Mivel a jégtörő készítése sürgős, a főmérnök az építést már megkezdte. Az eredeti terv készítésekor nem tudta a mérnöki hivatal, hogy a Körözsön jégzajlás is szokott előfordulni. Ezt pedig bizony laikus is tudhatta volna idejében.

Művészeti fényképészet

DAJKOVITS E.

Nagyvárad, Sas palota.

A mai naptól kezdve rendkívül kedvezmény:

6 drb. matt platin visitkép . . 6 K.

6 drb. matt platin kabinetkép 12 K.

Vászonpapíron készült képek ugyanilyen árban a legfinomabb kivitelben. Menyegzői képekhez passepartout ingyen.

* Gyűjtések a tüdőbetegek javára.

Evek óta Nagyváradon Halottak estjén a kegyeletet összekapcsolják a jótékonyssággal s a temetők bejáratánál gyűjtést rendeznek a szegény tüdőbetegek javára. Az elmúlt évben Nagyvárad város közönségének jótékonyága mintha megcsappant volna. Azt hisszük azonban, hogy ez inkább csak az intézkedések hiányosságának és nem a közönség áldozatkészségének tudható be. Ez évben újból lesznek gyűjtések a szegény tüdőbetegek javára. A polgármester felhívta a kerületi rendőrbiztosokat, hogy Halottak estjén a temetőkben a tüdőbetegek javára rendezendő gyűjtésen buzgón közreműködjenek. Kemény Ignác tb. rendőr-alkapitány azon proposíciót tette, hogy november hó 1 én egész napon gyűjtő urnák helyeztessenek el a város főbb utcáin, a temetők bejáratánál ivlámpák és urnák állíttassanak fel, végül a temetőkben párosával fiúk és leányok perselyekkel járjanak az utakon. Az alkapitány proposícióját elfogadták s a gyűjtést ezek alapján eszközlik.

* **Tragikus haláleset.** Tegnap délelőtt nagy riadalmat okozott Margitaszéplakon egy öreg nyugalmazott tanító halála. Mint margitai tudósítónk telefonálja: *Oltyán* Sándor nyugalmazott tanító Somaljáról Alsóbabóra ment a veje látogatására. Visszatérve a látogatásról Széplakon az állomásra éppen akkor érkezett, amikor a vonat már elindult. A szegény öreg ur semmiáron nem akart lemaradni a vonatról és a vonat után futott. Az állomás személyzete utána futott Oltyánnak és visszatartotta. A nyugalmazott tanító fáradtan, kipirulva tért vissza az állomásra, ahol az egyik vasuti alkalmazottal beszélgetett. Pár percnyi beszélgetés után hirtelen összeroskadott Oltyán és szólnélkül meghalt. A vizsgálatot megindították s ez lesz hivatva megállapítani a halál okát.

* **A gazdák veszedelme.** Az alföldi vármegyék gazdanépét új veszedelem fenyegeti a sáskajárás után. A mezei egerek hihetetlen módon elszaporodtak, úgy, hogy elpusztítással fenyegetik az egész alföldet. Százazernyi csoportokban vándorolnak a mezei egerek határról-határra és rettenetes pusztításokat okoznak a görékbán, magtárakban. Már a gazdasági tudósítók jelentést tettek a mezei egerek elszaporodásáról a földművelésügyi kormánynak, mely most az érdekelt törvényhatóságok képviselőit értekezletre hívta össze Debrecenbe, hogy a védekezést közös terv szerint hajtsák végre és a lehető legrövidebb idő alatt fogjanak hozzá a mezei egerek irtásához. Az értekezletet tegnap, szombaton délután 3 órakor tartották meg a debreceni megyeházán. Az értekezleten képviseltette magát a miniszter utasítása alapján Biharmegye 'is. Az értekezletre a miniszter leküldte Jablonovszky Józsefet, az állami rovarügyi állomás igazgatóját, aki előadást tartott az egéirtásról és a szükséges utbaigazításokkal látta el a törvényhatóságok kiküldöttjeit.

* **Helyreigazítás.** Tegnap számunkban *Makovics* Sándor r. kath. kántortanítóról egy kis cikk jelent meg, mely téves információból eredt. Mint most értesülünk, *Makovics* Sándor tényleg elment Amerikába, de vele együtt ment felesége és két gyermeke, valamint sógora, *Krupka* Julianna is. Azóta a legnagyobb egyetértésben élnek az új hazában, sőt *Makovics* Sándor a róm. kath. egyházi élet terén, mint kántortanító nagy munkát fejt ki s ezért az amerikai magyarok részéről közbecsülésnek örvend.

Friedländer I. Izsó
angol divat-szabó
Nagyvárad, Szt János-utca.

Értesítés!

Tisztelettel értesítjük a n. é. közönséget, hogy őszi szövet újdonságaink már megérkeztek. Kérjük t. megrendelőinket, hogy őszi megrendeléseiket mielőbb eszközölni sziveskedjenek, mert most még a szorgosabb munka előtt jutányosabban tehetünk eleget nagybecsű megbízásuknak.

HÁBER ÉS TÁRSA

első amerikai férfinabók.

Nagy Sándor utca 1. szám.

x **Lloyd kávéház** ujonnan épített és ténylesen berendezett téli kerthelyiségében október hó 22 én a következő pompás szórakoztató képek lesznek bemutatva: 1. *Német császár Baranyában.* 2. Pali kényer házassága. 3. Dalai láma szökése. 4. Játékos apa. 5. Robinson Cruose. 6. Nemes bosszu. 1. Dobverő. 8. Keleti képek. Belépti díjnincs előzékeny kiszolgálással. Kitűnő ételekről és italokról gondoskodik. A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri Hartstein és Orlei kávéház tulajdonosok.

Rendelés szerűen készült
női és gyermek ruhák.

ELŐNYEI

Kitűnő szabás
Első rangu munka
Divatos tartós kelmék
Jutányos árak
Nagy választék

SPITZER BÉLA

női és gyermek ruha-áruháza
női és gyermek ruha szalónja.

Rákóczi-ut 3. sz.

x **Villamos csillárt** ne vásároljon, berendezést ne készítsen, míg **Stern** nel a Bémer-téren nem beszél, felvilágosítok bárkit, ha nem s vásárol nálam. Terveket díjmentesen készítek. Raktáron tartok villamos és gáz főzőket, vasalókat, Wolfgram és izzó lámpákat gyári áron házhoz szállítok. Bémer-tér 3. Telefon 556

Törlesztéses kölcsön!

Feltételek

Teljes árfolyam
5.65 annuitás.

LÁSZLÓ ERNŐ
bank és kereskedelmi irodája
Nagyvárad, Lévy-palota,
Ezredévi emlék tér sarok.

x **Sürgős megbízásunk van 10.000.000** korona törlesztéses jelzálogkölcsön elhelyezésére I és II. helyre földbirtokokra és nagyobb városokban levő házakra, 4 és fél százalékos kamatra. Kölcsönök a legmagasabb becsérték két harmad része erejéig a legelőnyösebb feltételek mellett engedélyeztetnek. Felvilágosításal költségmentesen szolgál: **Propper és Orlei** bank- és váltóüzlete Budapest, VI. kerület, Andrássy-ut 32.

CZAPFALVI JÓZSEF

mázoló, épület és butorfestő

Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11 szám.

Helyi és vidéki telefon szám: 1001.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkát u. m.: fa- és márvány utánzat készítését, épület, üzleti, kávéházi és gyógyszerári berendezések és butorok festését, kerti butorok zománcozását és porcellán utánzást. Vidéki megrendeléseket a legpontosabban készítek.

Tisztelettel

Czapfalvi József.

358

ZENE ÉS MŰVÉSZET.

Jótékony képvásár a vármegyeház nagytermében. Ma zárul be a fiatal festők kiállítása. E szép érdemes kis tárlat rendezője *Rönsfeld* Ernő festő, a megmaradt képek közül hat értékes festményt jótékony célra ajánlott fel. Ezt a hat képet kedden fogják eladni s a jótékony akció vezetésére *Agoston Péterné* és özv. *Hamary* Kornélné, urnők lesznek felkérve. A befolyó összeget a Mensa a kadémiának ajándékozzák a fiatal festők, azal a meghagyással, hogy ez összegezen szegény festő növendékeknek ebédjegyeket adjanak. E rendkívül szép és nagylelkű cselekedetre felhívjuk a nagyváradai műbarátok figyelmét.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Vasárnap d. u.: Gül baba,
Vasárnap este: Trilby.
Hétfő: Párisi élet.
Kedd: Párisi élet,
Szerda: Párisi élet.
Csütörtök: Sámson.
Péntek: Rigolettó.
Szombat: Hajduk Hadnagy.
Vasárnap: d. u. Sasok.
Vasárnap este: Muzsikás leány.
Hétfő: Luxemburg grófia.

Szarvasy Soma. A vidéki színészgárdának egy régi tehetséges, kiválóan ambiciózus és szorgalmas tagja búcsúzik el legközelebb a közönségtől. *Szarvasi* Sándorról, a népszerű, derék Somáról szólunk. A nagyvárad színtársulatnak a köszinház megnyitásától kezdve, tíz év óta szakadatlanul egyik legkiválóbb tagja, a kinek nem egy alakítása feledhetlen marad a nagyváradiak előtt. Csak egyet említsünk: *Ocskay* brigadérosban az ő Szörényije talán az egész ország minden színpadján legjobban előadta azt a képet, mely erről a szerepről a szerző lelkében élő darabja megírásakor. Utóbbi időkben *Szarvasi*, sajnos, nem jutott megfelelő szerepekhez s ez érlelte meg benne az elhatározást, hogy visszavonul a színpadtól. Búcsúzását a következő hivatalos komüniké jelenti:

Csütörtökön este kedves intim ünnepek színhelye lesz a Szigligeti-színház. Szarvasi Soma bucsuzik el a nagyváradai közönségtől. Hogy mit jelent ez, azt mindenki érzi, aki az elmúlt évtizedben színházba járt. A Szigligeti-színház megnyitása óta Szarvasi Soma mindig egyik legértékesebb, legmélyebb színész talentuma volt a társulatnak. Ünnepeit diadalos esték hőse volt nem egyszer s az a nagy színház szó talantum benne nemes, igaz harmóniában volt mindig az emberrel, az egyenes, komoly becsületesség mintaképével. Szarvasi Soma azért szereti az egész várost s az ő bucsuzása igaz meleg szeretettől áthatott ünnep lesz. Bucsuzól egyik legfényesebb, legpompásabb szerepét Sámsonat fogja eljátszani.

Rigoletto. Verdi örökszép operájának második előadását is nagy siker koronázta. Károlyi, Asszonyi igen szépen énekeltek, Mihályi pompás volt, kapott is egy óriási babékoszorút, mély tisztelettel a nagyérdemű művészek felirással. Az előadás sikeréből oroszán-rész illeti őt s a kitüntetésre méltán részesült.

művész, Stefániai Imre zongoraművész. December 12. Tilly Koenen, a kiváló hollandi ének-művész. Paul Aron zongoraművész. Január 13. Preuse-Matzenauer Margit bajor királyi kamaranékes, Németország legkiválóbb drámai ének-művésznője. Február 4. Franc Steiner kamaranékes, Emmy Hein dalékesnő, Ernst Steiner zongora-kísérettel. Március 2. A világhírű brüsszeli vonósnegyes-társaság. Március 28. A lipcsei Tonkünstler-Orchester 60 művészből álló zenekara.

Miután ezen fényes műsor előreláthatólag a legnagyobb érdeklődést fogja kiváltani, felkérjük a n. é. közönséget, hogy jó helyek elnyerése érdekében bérletjegyeiket minél korábban váltssa meg Vidor Manó könyvkereskedésében Rákóczi-ut 2. (Telefon 149.), ahol november 15-ig lehet bérletjegyeket váltani.

A hat estére szóló bérlet árai a következők: Nagy páholy 150 kor., Nagy páholy 120 kor., Zsólye 40 kor., körszék 25 kor., támlászék 18 kor. Erkély ülés kizárólag iskolai növendékek részére 4 korona. A hangversenyek a Vigadó nagytermében lesznek megtartva. Kiváló tisztelettel A Nagyváradai Zenepártoló-Társaság.

Üzletáthelyezés.

Tisztelettel értesitem a helybeli és vidéki intelligens uri hölgyközönséget, hogy

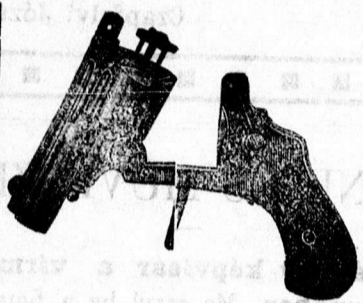
- nődivat kalap-szalónot -

Rákóczy-ut 3. szám alól ugyancsak Rákóczy-ut 9. szám alá, a Belvárosi Takarékpénztár épületébe **helyeztem át.**

Szives pártfogását kérve, vagyok kiváló tisztelettel

Amigó Franciska
Nagyváradon.

Üzlet átvétel.

Üzlet átvétel.

Tisztelettel értesitem a nagybecsült fegyvertartó közönséget, hogy a 30 év óta fennálló SCHULLER ÁRPÁD-féle

puskaműves üzletet

átvettem és azt kellő szaktudással tovább vezetem. — Hivatkozva Pécssett 30 év óta létező és fennálló puskaműves üzletre, amely kétszer lett aranyéremmel kitüntetve és pedig 1888. :: Pécssett, 1907. kiállításon Pécssett. :: Altalam készített vagy javított fegyverekért mindig kezességet vállalok. Régi fegyvereket használhatóvá átalakítok.

Tömeges pártfogást kérek
Ladányi József,
puskaműves,
Nagyvárad, Uri-utca, 21. szám.
November 1-től Rákóczi-ut Moskovits-palota.

TÁVIRATOK.

Héderváry szembaja.

Budapest, okt. 22.

Héderváry szembaja korántsem oly veszedelmes, mint azt jelezték. Mindössze jóindulatu fehérhályog keletkezéséről van szó, melyet az év végén operáltatni fog. Az operáció nem veszedelmes.

Héderváry és György herceg afférja.

Budapest, okt. 22.

Augusztur hó folyamán történt, hogy György herceg Ostendében hosszabb ideig fixirozta Héderváry miniszterelnököt. Héderváry egy ideig türt, aztán megszólitotta a herceget:

— Mit akar maga? Mi baja magának?
György herceg erre revolvere után nyult, mire a herceg mögöt lévő szörnyeségdje és Bolgár államtitkár közbeléptek és megakadályozták a botrány bekövetkezését. A dolog lovagias uton nyert befejezést, amikor a telek kibékültek.

A bank és a készfizetések.

Budapest, okt. 22.

Lukács pénzügyminiszter kijelentette egy újságrónak, hogy a két kormány megegyezett abban, hogy a szakbizottságok tovább tárgyaljanak a bank és készfizetések kérdésében. Ha a bizottságok befejezik tárgyalásaikat, úgy az Osztrák Magyar Bankot fogják megkérni véleményadás végett.

Ifj. Rimanóczy Kálmán
műbutorgyára

Városi raktár Fő-u., Rimanóczy-palota.

Allandó butorkiállítás. Egyes butor-darabok avagy egész lakásberendezések, iparművészi tervezések és költségvetések díjmentesen eszközöltetnek. Új szerkezetű service-asztalok mahagoni, palisander és citromfából. A Zsolnay-féle gyárak kizárólagos képvisellete, eredeti gyári árak mellett.

színház

Ne vegyünk Parti árakat!
ahol csak becsapodhatunk és rossz állott holmit vehetünk. Menjünk

Radó és Kertész

Kossuth-utca 2. sz. Telefon 10-30. sz.
Női divatruházába, ahol a nagy öszi occsio megkezdődött és a friss kész új árut ép oly olcsón szerkeztjük meg és mindég azt vehetjük, amire szükségünk van. Nézzük meg kirakatait. Elsőrendű vászon és asztalmenetek, szőnyegek, függönyök, kostüm és blúz kelmek, selyem csipke és szallag feltűnő olcsó árakban.

Figyelmes kiszolgálás. Tel. 10-30.

TANÜGY.

Tanítók — a gyermekekért.

A gyermek tanulmányozás módjára tanitgatta tegnap a nagyváradai tanítószágot dr Edelmann Menyhért orvos érdekes előadásában. Mint a gyermek tanulmányi társaság nagyváradai fiók körének az elnöke még a nyár folyamán tartott ankettekén egyéni jellemlapokat készített a társaság, amelyet a tanítók fognak majd kitölteni s tökéletes képet fognak készíteni Nagyvárad gyermekanyagáról.

A tanítók készséggel vállalták a nehéz feladat teljesítését.

Réz Mihály nyitotta meg a gyűlést, szívesen üdvözlővén dr Edelmann Menyhértet, akit fölkért az egyéni jellemlapok módszeres ismertetésére. Dr Edelmann Menyhért egy óránál hosszabb beszédben magyarázta hosszan és okosan a lapok kitöltésének módját s az egyes rovatok célját és tanulságait; dicsérőleg emlékeztén meg mindama tanítókról, akik már eddig is végeztek gyermektanulmányi kísérleteket.

Réz Mihály köszönte meg a tudományos és korrekt előadást, szívesen igérvén meg a tanítók egyértelmű támogatását.

Bodnár József indítványára elhatározták, hogy az elkészített egyéni lapokat, — amelyek 24 kérdésben a test és lélek normális és káros adataira élénk világot vetnek, — év végével átadják a következő osztály tanítójának, illetőleg a középiskolák tanárainak, részint hogy a végzett munkásságnak maradandó eredménye

Z E N E.

A Nagyváradai Zenepártoló-Társaság
hangverseny-műsora.

Az elmúlt évad zeneművészeti szenzációja a Zenepártolók hangversenyei voltak. Közönség és sajtó egyaránt elismeréssel üdvözlötték a Társaságot, amely 6 estére terjedő bérletsorozat keretében a legjobb és legelőkelőbbet nyújtotta az európai művészet birodalmából. Az estéről estére fokozódó siker igazolta a hozzáfűzött várakozásokat.

Támogatva ama bizalomtól és érdeklődéstől, amely Nagyvárad város közönségének legelőkelőbb rétegei részéről a hangverseny-ciklus iránt megnyilvánult, a Zenepártoló-Társaság elhatározta, hogy az idei (1910-11) évadban is nagyarányu hangverseny-bérletet nyit, amely művészi szempontból a tavalyit még felülmúlja. Ugy véljük, elegendő, hogy ha az idei bérlet műsorán szereplő művészek nevét fellépésük sorrendjében ideiktatjuk:

December 1 én Burmester Willy hegedű-

egyen, részint pedig hogy már az év kezdetén legyen az illető tanító és tanár előtt egy ösvény, amely a gyermeki lélek labirintjébe vezet.

Szűcs Izso örömmel üdvözlö az eszmét s egy Hamburgban tapasztalt esettel világítja meg a kérdés szükségességét.

H. Fekete Péter a Kassán végzett gyermektanulmányi észleleteiről adott rövid vonásokban számot s az osztályrendszer helyett a felmenő rendszert ajánlja a tanítóság figyelmébe, mint amely inkább eredményesebben szolgálhatja a gyermektanulmányozás ügyét.

Ezután dr. Berkovits Renée tisztii orvos beszélt a kisgyermek iskolákról, a gyenge tehetségű gyermekekről s szíves szavakban kérte fel a tanítóságot a gyenge tehetségű gyermekek fölvetelére.

Ingyenes tanoncközvetítő- és patronázs-intézmény. Értesítem a t. szülőket és iparosmester urakat, hogy *ipari pályára készülő tanulókat* állandó felügyeletünk mellett *gondos és szakavatott iparosmestereknél* ingyen helyezünk el. Csakis személyes jelentkezések fogadhatnak el. Hivatalos órák naponta d. e. 11—12-ig és d. u. 4—6-ig. Az Országos Gyermekvédő-Liga »Inas-Otthona« és az iparoktatási bizottság megbízásából Szűcs Izso iparisk. igazgató.

NYILTTÉR.

BÚTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u. 7.

Igazságszolgáltatás.

§ **Tizenkét évi fegyház.** Szigorú ítéletet hozott: tegnap a nagyváradai esküdtbíróóság. Koszta Kálmán bogoszlói legényt rablás büntette miatt 12 évi fegyházra ítélte. Az esetről tegnap számunkban már megemlékeztünk, a következő: *Kurek János és Olbert János* magyarpataki tót legények a tavasszal Margitán voltak vásáron és bizonyos faedények eladása után 13 forint nyereséggel tértek haza. Az országuton felkérkedett szekerükre Koszta Kálmán bogoszlói legény, aki már a vásárban is szemmel tartotta őket és mikor bealkonyodott, egy járomszeggel leütötte a két tót vásárost. Ezután a két legényt kifosztotta Koszta Kálmán. Mintegy 13 forintot vett el tőlük s aztán tovább állott. A két tót legény csakhamar eszméletre tért és az éppen ott cirkáló csendőröknek jelentették a dolgot. A csendőrök nyomban üldözni kezdték a tettest és sikerült

is elfogniok. Az esküdtszéki tárgyalás ebben az ügyben pénteken kezdődött. Vádlott tagadta a dolgot. Sértettek azonban bizonyították, hogy ő volt a tettes. A tegnapi napon voltak a perbeszédok. Dr. Kármán Elemér kir. ügyész tartalmas beszédben kérte vádlott szigorú megbüntetését. Dr. Papp Károly védő ügyesen domborította ki az enyhítő körülményeket. Az esküdtek bűnösnek mondták ki Koszta Kálmánt és ennek alapján a bíróság 12 évi fegyházbüntetést állapított meg. Védő az ítélet ellen semmiségi panaszt jelentett be.

KÖZGAZDASÁG.

Nagyvásár Margitán. Pár nap múlva lesz Margitán az országos vásár. E vásárok marhafelhajtása igen sikerültek szoktak lenni. Az idén azonban nagyon gyenge kilátások vannak, mert a járásban a Berettyó környékén mindenütt járvány uralkodik az állatok között s e miatt az állatvásár el fog maradni.

Vásárcsúrlat. A főkapitány közölte, hogy a szörvénys jeleggel fellépett ragadós száj- és körömfájás miatt az állatvásárra a hasított körmű állatoknak (szarvasmarha, juh, kecske és sertés) felhajtása egyelőre 8 napra betiltatott. A folyó hó 24-én esedékes heti állatvásárra tehát kizárólag csak egy patás állatok (lovak és szamarak) hajthatók föl.

Két buzatermés egy esztendőben. Anglia Essex grófságában egy Suster nevű gazda július 19-én vetett búzát és ez szeptemberben már kalászt termelt. A kalászkok átlag hat hüvelyk nagyságúak. Anglia gazdái tömegesen zarándokolnak most Suster birtokára. Suster azt mondja, hogy ezt a csodás eredményt a vetőmagnak a Melville-féle eljárással való kezelésével érte el, de az eljárás titkát nem akarja elárulni, mert Melvillenek titoktartást fogadott. Maga Melville kijelentette, hogy az idén még titokban tartja eljárását, mert előbb be akarja bizonyítani, hogy egy esztendőben kétszer lehet aratni. Az első vetést már márciusban, a másodikat júniusban kell végezni. Anglia gazdái feszült várakozással tekintenek Melville kísérletei elé.

Budapesti tőzsdetudósítások.

Budapest, okt. 22.

Értéktőzsde.

Magyar hitel	—	—	854.50
Oszttrák hitel	—	—	666.25
4%-os koronajáradék	—	—	91.85
Államvasut	—	—	755.—
Jelzálogbank	—	—	519.—
Leszámitoló bank	—	—	614.—
Hazai Bank	—	—	307.—
Kereskedelmi részv.	—	—	765.—
Rimamurányi	—	—	701.—
Salgótarjáni	—	—	645.—
Közuti vasut	—	—	76.—
Városi villamos	—	—	404.50
Adria	—	—	—

Irányzat: Szilárd.

A gabonátőzsde.

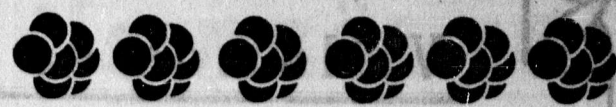
50 kilogramonkint.

Buza októberre	—	—	10.47
Rozs októberre	—	—	7.79
Zab októberre	—	—	8.03
Tengeri májusra	—	—	5.51

Irányzat: Szilárd.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Őszi és téli

új divatkelmék

nagy választékban

már megérkeztek

az eddigi kelméktől teljesen eltérő szövésű és színű finom costüm kelmék páratlan nagy választékban.

Szövetraktáram

egyik különleges osztályát képezi hatalmas választékban speciális

fekete és tegethof costüm kelmék,

melyek külön kikészítésünk által teljesen cseppmentesek és nem fényesednek ki

Állandó nagyraktár selyem és disz dolgokban.

Menyasszonyi kelengyék

női és férfi fehérneműek, vászon és asztalneműek, szőnyeg és függöny óriási választékban.

Olcsó szigorú szabott árak.

Leitner Márton

országoshírű divatháza

Zöldfa-u. 5. ■ Saját ház.

Telefon: 413. szám.

Minták vidékre bérmentve küldetnek.

Villamos és műszaki felszerelési vállalat

Nagyvárad, Rákóczi-ut, 5.

Telefon és interurbán: 914.

A Magyar Siemens Schuckert művek képviselője.

o-o Tantalámpák gyári raktára.

o-o Elektro és gépészmérnöki iroda.

Elvállal mindennemű villamvilágítási és erőátviteli munkákat, izzólámpák kezelését, szénpálcák szállítását, telefon, telegráf, villámhárítók, csengő és jelző berendezéseket és javításokat. Raktáron tart modern és izléses villamos csillárokat, izzólámpákat fűtő- és főzőkészülékeket, motorokat és szellőztetőket.

Különlegesség: Szabadalmazott „SIMPLEX” vizszűrők. Szabadalmak kidolgozása és értékesítése.

Reichel Henrik,

elektro és gépészmérnök.

A szépségápolási speciálisták

egyértelműen azzal, hogy szép arcból a nyereségnek egyszerű titka: a pórusokat tisztítani és tisztán tartani. Néhány csepp

Corsini-féle Eau de Florence-

ből a mosdó- vagy fürdővizbe keverve, a pórusok felnyílnak, kitisztulnak. Az eredménye tiszta, egészséges arc. Az egészségtelen arcból az eldugult pórusoknak a kellemetlen következménye. Használjon naponta Eau de Florence-t és bevásárlásnál követelje az eredeti címkés Corsinit (címké színe kék-vörös-arany), amely önnek biztosíték ezen toalette viz elsőrangúságáról. Egy szolid üzlet o respektálja a vevő vakaratát.

Magyarországon mindenütt kapható. Kapható **Vadász Albert** drogériájában, Nagyváradon.

Tessék a címre figyelni!

Amerikába

indulás Havréből minden szombaton, Bécsből minden kedden. Utazási jegyek a

„Francia Vonatra”

Az amerikai vasutakra jegy bármely állomásról a rendes árakban kapható. Közlelbi felvilágosítással ingyen és portómentesen szolgál a

Francia Vonal irodája,

Bécs, IV. Widenea Gurtel No. 12.
Gegenüber der Süd-u- Staatsbahn.

Tessék a címre figyelni!

Köhögés, rekedtség és hurut ellen nincs jobb a

Réthy-féle pemetefü cukorkánál

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és határozottan Réthy-félét kérjünk, mivel haszontalan utánzata van.

Egy doboz 60 fillér.

! Csak Réthy-félét fogadjunk el. !

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával művészikivitelben szápadlás nélkül is készít **kitűnő** hírnevű

Fogműtermében

Özv. Dr. Deákné

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

(Fekete Sással szemben.)

TÁTRAY és TARSAI

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közelműveket.

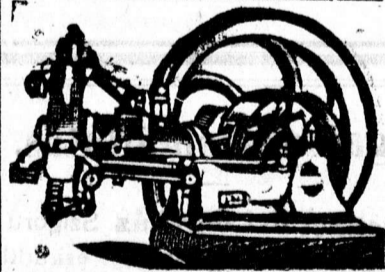
Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavitó műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Drezdai Motorgyár R.-Társ.

Németország egyik legrégebbi és legnagyobb motorgyára.

Szállít szakkörökben elismert legjobb gyártmányu benzín-, nyersolaj-, gáz- és petroleum-

motorokat és locomobilokat

valamint szívó gázmotorokat.

!! Meglepő újdonság !!

EGYETEMES GENERATORUNKAL

a tényleges löerő óránként csak körülbelül 1 fillérbe kerül.

Főképviselet:

Gellért Ignác és Tsa

Budapest, Teréz-körút 41. Telefon 12-91.

Legmesszebbmenő jótállás. — Kedvező fizetési feltételek

Értesítés!
Weisz Lajos

Kereskedelmi és műszaki irodája
Nagyvárad, Szacsвай-utca 81. -:- Telefon: 323.

Cement. Legjobb minőségű portlandcement a Magyar Bank és Kereskedelmi Részv. Társ. belpátfalvai cementgyárából.

Szén. Elsőrendű porosz szénbányák képviselője Sugár Vilmostól.

Gázberendezések, coks és kátrány. A nagyvárad-i légszeszgyár képviselője.

Műszaki cikkek. Motorok, fűrészbereendezések, famegmunkáló gépek, jéggépek hűtőkészülékek stb. a Brünn Königsfeldi gépgyártól. Az összes műszaki cikkek, kenő és ásványolajak.

Bankosztály. Jelzalog kölcsönök közvetítése, értékpapírok adás vétele, kereskedelmi és iparvállalatok finanszírozása.

Ingtalan forgalmi osztály. Mint a Házépítő és Telék adásvételi Részv. Társ. ügyvezető igazgatója a legelőnyösebb feltételek mellett eszközöl: parcellázásokat, valamint telkek és ingatlanok adásvételét; elvállal bérházak és egyéb ingatlanok kezelését és értékesítését.

Hirdetések

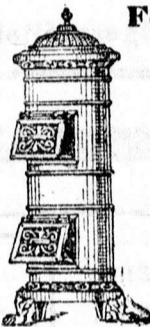
felvétetnek a kiadóhivatalban.

Különlegességek rövidárúkn.

Keztyük, fátyolok, harisnyák, shawlok és gombok kiárusítás miatt nagyon olcsón lesznek elárusítva

TÁTRAY GUSZTÁV
Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

Eredeti Meidinger-töltő, szellőző és szabályozó kályhák, központi fűtésre szolgáló kalorifórek, szellőzőrácsok minden nagyságban

Folytonégő (Dauerbrand) kályhák. Legolcsóbb fűtés. A hideg beálltával egyszer kell befűteni és egész télen át ég. A szobákban kellemes meleg.

Eisler és Vértés
Meidinger kályhák gyára
Budapest, VII., Andrassy-u. 41.

Árjegyzék és költségvetések bérmentve.

„VITOL“

Kiváló szer köszvény, csusz, hasogatás, rheuma-szaggatás ellen.

Este a fájdalmas testrészt be-
dörzsölnöd.

Kapható:

az „Arany Kereszt“
gyógyszertárban

Nagyvárad, Szt. László-tér (Városháza mellett.)

216

SIRKÖVEK

legolcsóbb árban és legszébb kivitelben Nagyváradon, Rákóczi-ut 20.

Lévai Márton-féler.-t.

:-: telepén kaphatók. :-:

GYERMEK CIPŐK, GYERMEK KALAPOK, GYERMEK HARISNYÁK ÉS GYERMEK FEHÉRNEMŰEK legjobb minőségben és kedvező árban

REICHARD - áruháza

:-: üzletben kaphatók. :-:

Szives tudomására hozom a n. é. közönségnek, hogy Nagyváradon, a Zöldfa-passage-ban levő

szücs-üzletben

minden szakmába vágó munkák személyes felügyeletem alatt készülnek. Gallérok, muffok, szőrme-kabátok ujonnan. Javitást és átalakítást olcsón és pontosan eszközölök.

Szives megbízást tisztelettel kér

DÓZSA JÁNOS,
szücsmester.

Hatóságilag engedélyezett nagy kiárusítás

== eddig még nem létezett mesés olcsó árban ==

ROSENZWEIG RÓZA

==== mider-gyárában RÁKÓCZI-UT 3. szám. ====

Óriási nagy raktár valódi párisi és brüsseli fűzőkben, ugyszintén saját készítményű has és csipő reform-miderekben, egyenes tartók, haskötők, Késmárkházi nadrág stb

A Z I G A Z,

hogy sehol sem lehet oly kellemesen szórakozni, mint

Kecskeméthy István

„NEMZETI“ vendéglőjében.

Most szüret után, édes must, karcos bor a legjavából kapható. Kitünő magyar konyha. A legjobb fajborok. Abonánsok polgári árban megegyezés szerint szolgáltatnak ki.

— Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

— Belépti díj nincs. —

A vidékiek találkozóhelye.

Szallodámban szobák 1 korona

— 60 fillértől kaphatók. —

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a NEMZETI szalloda, vendéglő és kávéház bérlelője.

A kávéház egész éjjel nyitva.

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa darabja 3.60 kor. 100 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű izzólámpa különlegességek, fényképes-izzólámpák ugyancsak legolcsóbb áron kaphatók.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön e célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1/4 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

villamos világítás

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

A „TISZÁNTUL“-ra előfizethetni mindennap.

Baross-utca 60. számú ház földszintjén két szoba, konyha és mellékhelyiségekből álló lakás 1910 évi

november 1-től kiadó

Értekezni lehet Polgári Takarékpénztárnál, Kossuth-u. 4. sz.

Őszi idény

beköszöntése alkalmával felhívjuk a t. vásárló közönség figyelmét

helyi gyártmányainkra,

melyek csak fiók üzletünkben jutnak eladásra **szabott egységárak** mellett.

Moskovits Farkas és Társa

cipőgyár R.-T. Nagyvárad.

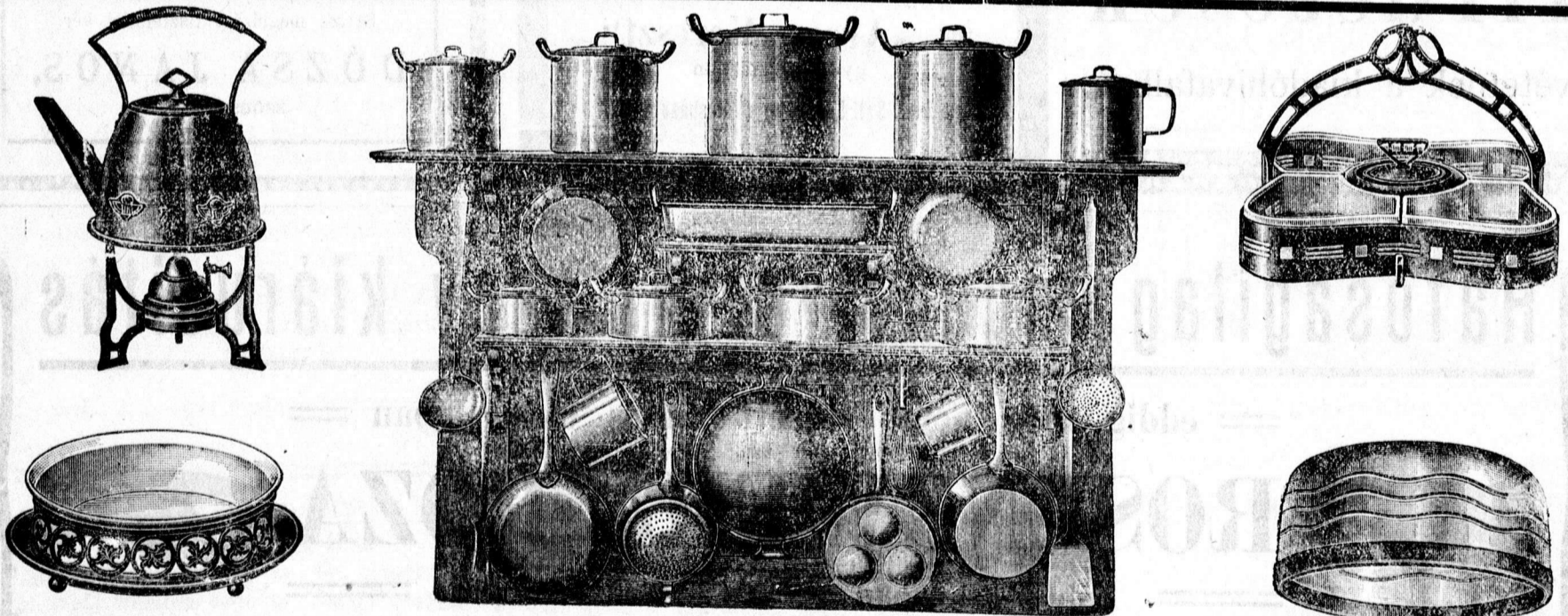
Központi fiók üzlet:

Kossuth-utca gyár épület.

II. fiók üzlet:

Rákóczi-ut Bazar épület.

Vidéki megrendelések pontos és gyors ellátást nyernek.

Modern konyhaberendezések és háztartási különlegességek.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Telefon helyben és vidéken 390.